

RPG-distriktet Småland- Öland

PÅVERKAN OPINIONS- BILDNING

Ett inspirationsmaterial från RPG-distriktet Småland-Öland

PÅVERKAN

OPINIONSBLDNING

Materialet är kopplat till RPG:s måldokument

RPG:s målparagraf:

*Riksförbundet Pensionärsgemenskap – RPG är en ideell och partipolitiskt obunden pensionärsorganisation som har sin grund i kristna värderingar. Den verkar för äldres rätt och villkor och är öppen för alla. RPG:s verksamhet vill erbjuda berikande aktiviteter och gemenskap, **påverka genom opinionsbildning och förmedla samhällsinformation.***

Påverka! Det var ett av de mycket tydligt uppdrag det talades om när RPG bildades. Med kristna värderingar ville man påverka samhällsutvecklingen. Vi har samma viktiga uppdrag i dag - som riksorganisation, som distrikt, som förening.

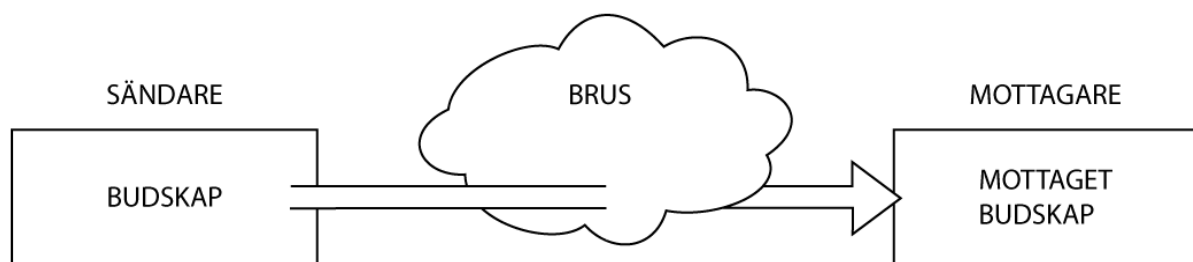
Förmedla samhällsinformation! Vårt uppdrag är också att förmedla aktuell och trovärdig samhällsinformation.

Övergripande rubriker i detta dokument:

- Påverka – om kommunikation
- Opinionsbildning
- Hot mot alla människors lika värde
- Ålderism
- Individen i centrum
- Öppet brev till regeringen
- RPG och inflytandet – en översikt
- Regionala och kommunala pensionärsråd -LPR och KPR
- Påverka genom insändare och debatt i tidningar
- Väck uppmärksamhet!

Påverka – om kommunikation

En enkel kommunikations- och informationsmodell kan se ut så här:

Ju mer jag vet om mottagaren ju lättare är det att budskapet når fram. För att påverka kan man förmedla budskapet genom att olika kanaler, muntligt, skriftligt, med bilder, notiser, artiklar i olika tidningar etc.

Forskningen inom området engagemang i föreningsliv och volontärarbete - eller civilsamhället som det ofta kallas - visar att det uppstått ett slags motsatsförhållande. Den moderne svensken brukar ibland få etiketten att vara postmodern individualist med minskat intresse för föreningsliv samtidigt som många vill engagera sig främst i den som kan kallas "enfrågerörelser". Det har uppstått ett slags individualistiskt tänkesätt som främst handlar vilken nytta man själv har av att engagera sig - en slags "egonytta".

Det talas också om att det finns i dagens samhälle en överflödsinformation som leder till informationströtthet. Vissa budskap når helt enkelt inte fram. Det uppstår ett "brus" på vägen till mottagaren.

Samtidigt finns det ett positivt budskap från de som vill engagera sig i frivilligarbete i exempelvis en förening. Enligt volontärbyråns undersökningar svarar man så här på sina upplevelser:

- Att påverka, förbättra eller bidra till samhället
- Att känna sig nyttig och behövd
- Att få använda sina kunskaper och färdigheter som berör fler än en själv
- Att göra den egna livshistorien meningsfull
- Att skaffa sig personlig erfarenhet inom visst område
- Att ha roligt och betjäna andra
- Att få uppleva glädje och tillfredsställelse över att kunna hjälpa någon annan

När mottagaren nåtts av budskapet ska det bearbetas och tolkas. Är budskapet trovärdigt? Vem är avsändaren? Vart vänder jag mig om jag vill veta mer? Vilken nytta har jag av det som budskapet vill förmedla?

Opinionsbildning

Opinionsbildning kan beskrivas som en process där man uttrycker något som man vill påverka och förändra andras attityder. Detta kan ske på många olika sätt, till exempel genom diskussioner, debatter, mediepåverkan, sociala medier osv. Opinionsbildning är viktig del i demokratiska samhället eftersom det kan bidra att forma samhällsutvecklingen. Det "fria ordet" har en stark ställning i det moderna samhället och är skyddat enligt grundlagen.

Att påverka och förändra kan ta lång tid. Därför är det viktigt att arbeta långsiktigt med opinionsbildning och med sakliga argument.

Hot mot alla människors lika värde

Här är ett exempel där det behövs en massiv opinionsbildning, där RPG med kristna värderingar om alla +människors lika värde, har något viktigt att bidra med i opinionsbildningen:

Sverige brukar i internationella sammanhang uppfattas som ett föregångsland när man talar om mänskliga rättigheter. Sverige har exempelvis varit pådrivande för att forma en barnkonvention och andra liknande konventioner.

När man efter pandemin följde upp hur man hanterade mänskliga rättigheter inom äldreomsorgen visade det sig att det fanns många tydliga brister. Myndigheten Institutet för mänskliga rättigheter, som är en oberoende myndighet, med uppdrag att skydda och främja de mänskliga rättigheterna i Sverige, genomförde en undersökning som redovisas i rapporten Hemma är någon annanstans. Det är den första svenska rapporten som prövat vilket genomslag mänskliga rättigheter har i olika äldreboenden.

Ett antal länder inom Förenta nationerna har beslutat om att arbeta fram en konvention om mänskliga rättigheter för äldre. Myndigheten konstaterar att det finns behov av Sverige aktivt deltar för att få fram denna äldrekonvention. Den svenska regeringen har dock, trots uppmaningar, visat svagt intresse för detta.

I rapporten konstateras att ålderism normaliserar brister i äldreomsorgen och att möjligheten till delaktighet, självbestämmande och egenmakt är begränsade för äldre personer som bor på särskilda boenden. Dessa brister innebär att grundläggande mänskliga rättigheter åsidosätts just för att en person är äldre.

Personal som arbetade i äldreboenden hade liten eller ingen kunskap alls om mänskliga rättigheter.

Vad är ålderism?

Ålderism har definierats som "fördomar eller stereotypa föreställningar som utgår ifrån en människas ålder och som kan leda till diskriminering".

I mötet med äldre personer kan det handla om stereotypa sätt att betrakta gruppen som sjuka, beroende, ensamma eller som en börda för samhället.

Ålderism kan också komma till uttryck i språkbruk eller fördomsfulla föreställningar och attityder om den äldres kapacitet och förmåga att framföra sina önskemål och behov.

En granskning visar att den nya Socialtjänstlagen inte är så stark i målformuleringen som den bör vara i förhållande till mänskliga rättigheter. I Socialtjänstlagen finns exempelvis undantag för vissa grupper. Detta är enligt mänskliga rättigheter att uppfattas som diskriminering.

Sammanfattning enligt rapporten Hemma är någon annanstans:

- o Ålderism normaliserar brister i äldreomsorgen
- o Människorättsperspektivet är svagt
- o Kunskapen om mänskliga rättigheter och deras innebörd är låg
- o Möjligheter till delaktighet, självbestämmande och egenmakt är begränsade

Några citat hämtade från rapporten:

En kvinna på ett boende i Mellansverige och som tidigare varit aktiv i föreningslivet säger:

”Vi pratar inte om vem man är. De frågar inget, jag berättar inget.”

På fråga om vad mänskliga rättigheter betyder, svarade en intervjuperson:

”Inte ett dugg. Tror det är slut för mig, jag är 85, så det är för sent påtänkt.”

De boende på äldreboendet anpassar sina förväntningar och önskemål efter förutsättningarna, och gör på så vis avkall på sina egna behov och mänskliga rättigheter. Den egna situationen beskrevs ofta i relation till personalens.

”Personalen trivs med oss här”,

förklarade en kvinna.

En annan kvinna säger:

”De har alldeles för mycket att göra, och det är jag ledsen över.”

Individen i centrum

Ett människorättsbaserat förhållningssätt sätter individen och individens mänskliga rättigheter i centrum.

Utifrån dessa rättigheter definieras *skyldighetsbärarna*, de som är ansvariga för att respektera, skydda och uppfylla rättigheterna, i detta fall främst regeringen och olika myndigheter. De som har rättigheterna, *rättighetsbärarna*. i detta fall de boende på äldreboendet, ska respekteras utifrån dessa grundläggande mänskliga rättigheter.

Öppet brev till regeringen

De fyra pensionärsorganisationerna, RPG, PRO, SPF och, SKPF uppmanar i ett öppet brev till regeringen att ta ansvar för utformandet i arbetet för äldres mänskliga rättigheter. Hittills har intresset varit svalt från regeringen.

För RPG är det viktigt att fortsätta med påverkan för att få fram en äldrekonvention, och innan den är klar göra allt för att uppmärksamma eventuella brister som kan finns inom äldreomsorgen.

RPG och inflytandet – en översikt

Som riksförbund deltar RPG regeringens pensionärskommitté som leds av ansvarigt statsråd. Med uppdraget som ledamot i regeringens pensionärskommitté följer överläggningar med ansvariga företrädare för olika departement och utredare. RPG deltar även i centrala myndigheters samrådsorgan, exempelvis inom Socialstyrelsen, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Statens Tjänstepensionsverk, Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med flera. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) inbjuder också vid olika tillfällen till överläggningar.

Bryter man ned frågor om opinionsbildning till ett regionalt eller kommunalt plan sker opinionsbildningen främst genom regionala eller kommunala pensionärsråd.

Regionala och kommunala pensionärsråd – LPR och KPR

Pensionärsråd är inte tvingande att ha i regioner och kommuner utan bygger på frivilliga överenskommelser. Enligt grundlagen är regioner och kommuner självständiga att i en demokratisk ordning fatta egna självständiga beslut. Därför kan det se olika ut. RPG vill uppmuntra till att aktivt söka komma med i dessa råd om man inte redan är det.

Här finns möjlighet att möta beslutsfattare och ta upp de frågor som känns angelägna.

RPG har arbetat fram och uppdaterat ett policyprogram till hjälp inför olika ställningstaganden i regioner och kommuner.

Övergripande rubriker i dokumentet:

- Välfärd för alla
- Äldre och socialtjänstlagen
- Vård och omsorg – God och nära vård
- Äldreomsorg
- Demenssjukdomar
- Psykisk ohälsa
- Ofrivillig ensamhet
- Läkemedel
- Munhälsa
- Kost

Palliativ vård – Vård i livets slutskede
Välfärdsteknik
Ekonomi
Bostäder
Arbetsliv
Äldres hälsa

Påverka genom insändare och debatt i tidningar

Genom insändare och debattartiklar kan frågor eller ämnesområden som är viktiga för RPG bli kända och uppmärksammade för en större allmänhet.

Här är några råd:

Insändare

En insändare är ett sätt att påverka och uttrycka sin åsikt. Insändaren syftar till att få uppmärksamhet för något som anser viktigt och som behöver förändras. Insändarens språk – även om den är folklig - ska vara vårdat. Vanligen skrivs insändare av en enskild privatperson eller som representant för en förening eller en organisation.

Några allmänna råd när man skriver insändare:

- Ämne:** Samla fakta som stöd för det man skriva om.
Tänk på vem som är mottagare.
- Rubrik:** Ska väcka intresse och vara tydlig vad insändaren handlar om (redaktionen kan i vissa fall skriva en annan rubrik).
- Innehåll:** Börja med en kort inledning som ger en bakgrund till ämnet. Var tydlig och motivera din åsikt.
- Avslutning:** presentera tydligt ett förslag i en sammanfattning eller uppmaning.

Skriv under med ditt eget namn eller signatur. Tidningens redaktion måste alltid ha ditt namn. Namnet skyddas genom pressetiska regler och lagstiftad källskydd.

Lokaltidningar har oftast via sina hemsidor modeller och regler för hur man skriver och får insändare publicerade.

Debattartiklar

En debattartikel kan beskrivas som ett ställningstagande i en viss fråga och genom olika argument påpeka behovet av en förändring. I jämförelse med insändare är en debattartikel mindre personlig och mer saklig.

Varje tidningsredaktion fastställer hur omfattande en debattartikel får vara.

Som regel hittar man också vägledningsmaterial i respektive tidning vad man bör tänka på innan man skriver en debattartikel.

Ett bra sätt är att läsa texten högt för någon som är beredd att komma med eventuella synpunkter på uppläggning och textinnehåll.

Väck uppmärksamhet!

Det finns olika sätt för RPG att väcka uppmärksamhet och skapa opinion. Försök att hitta nya oprövade vägar. Ha tålamod om du inte lyckas första gången. Var uthållig!

Här är några förslag:

Erbjud samarbete med kommunens bibliotek genom att tillsammans forma aktuella teman, få möjlighet att sätta upp affischer och inbjudningar på bibliotekets anslagstavlur, tillsammans inbjuda till samtalsforum m m.

På kommunens hemsida finns oftast en kalender som presenterar olika arrangemang. Se till att RPG-arrangemangen finns med där.

Under ett år brukar man som tradition uppmärksamma speciella händelser, dagar eller personer. Det som uppmärksammas kan vara av internationell, nationell eller mer regional eller lokal karaktär. Ta reda på vad som är aktuellt.

Uppmärksamma Förenta nationernas äldredag som genomförs den 1 oktober.